

Механізм і апарат держави

Підготував студент 118 групи:
Іщенко Владислав Олексійович

1. Поняття та принципи організації і діяльності механізму держави

Механізм держави - це складна ієрархічна структура державних органів, закладів, підприємств за допомогою яких здійснюється державне управління суспільством і захист його основних інтересів.

До механізму держави належать органи законодавчої, виконавчої і судової влади, контрольно-наглядові органи, збройні загони людей (армія, флот, поліція), установи примусу (тюрми, колонії), спеціальний пропагандистський апарат (ЗМІ).

Механізм держави має певні характерні ознаки:

- це ієрархічна система побудована на позиціях ординації і субординації;
- це цілісна система зовнішньо організованих елементів, яка має єдині принципи побудови. Кожен із суб'єктів механізму держави, як його системний елемент органічно пов'язаний із всіма іншими його елементами. Первинним елементом являються державні органи;
- наявність можливості реалізації функцій і завдань організаційними, фінансовими, матеріальними засобами примусу;
- наявність у державних органів, підприємств і установ своїх повноважень, як правової основи їхньої діяльності.

Принципи організації і діяльності механізму держави - це основоположні керівні начала, ідеї, які лежать в основі організації ідеальності механізму держави. Більшість із принципів є конституційно закріплені.

1)Принципи демократії. Означає, що діяльність механізму відбувається за участі широких народних мас, а діяльність державних органів широко висвітлюється в засобах масової інформації.

2)Принцип законності. Означає, що всі без винятку структурні елементи механізму держави повинні діяти на основі і відповідно до закону

3)Принцип гуманізму. Полягає в тому, що кожен державний орган своєю діяльністю повинен здійснювати захист інтересів людини, особистості, охорони прав людини і громадянина.

4)Принцип національної рівноправності. Забезпечує згоду між різними частинами суспільства, різними соціальними прошарками, націями.

5)Принцип розподілу влади. Він означає, що законодавча, виконавча і судова влада реалізується різними державними органами, які стимулюють і урівноважують одна одну в процесі виконання своєї функції

6)Принцип професіоналізму. За допомогою цього принципу створюються сприятливі умови для підбору і розстановки в державному апараті найкваліфікованіших кадрів. Залучення високопрофесійних осіб, висока організація праці забезпечить ефективну діяльність механізму держави.

7)Принцип ненасильства. Цим принципом передбачено, що у роботі державних органів основна роль належить організаційним та виховним методам.

2. Поняття та структура державного апарату

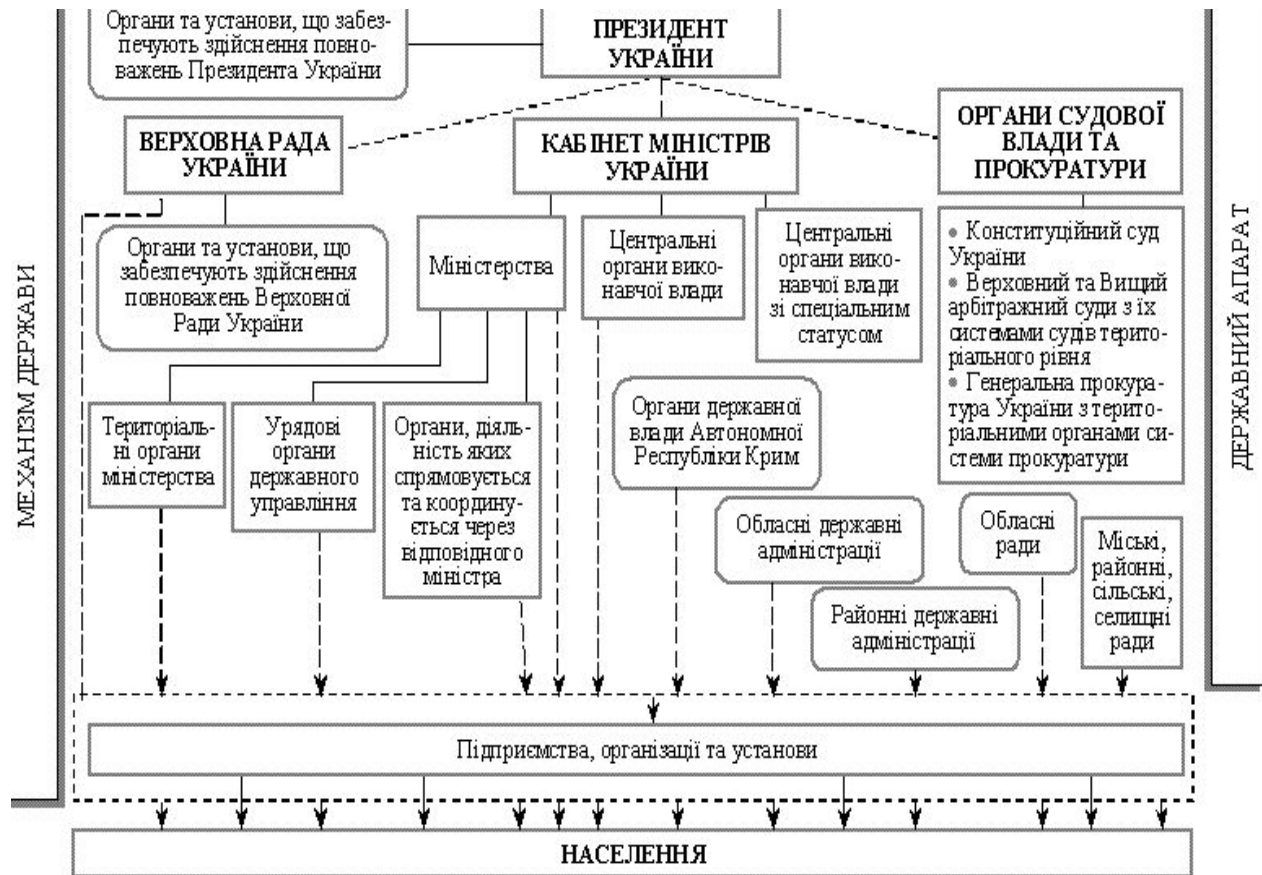
Державний апарат являє собою систему органів, за допомогою яких здійснюється державна влада, виконуються функції держави, досягаються різноманітні цілі та завдання держави. Він є важливим складовим елементом будь-якої держави, що забезпечує управління державними і громадськими справами.

Разом із удосконаленням суспільства ускладнюється процес управління та удосконалюється діяльність державного апарату. Від простого примітивного панування держави він розвивається до різних форм — до законодавчої, адміністративної, судової, поліцейської, фіскальної, фінансової, культурної діяльності.

Апарат держави є

структурованою категорією. Структура апарату являє собою його внутрішню будову, порядок взаємодії та співвідношення складових елементів апарату. Основними серед них є: система органів державної влади; система органів державного управління; система судових органів. Кожна з цих систем — носій відповідної державної влади.

3. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади: поняття та характеристика

Діяльність апарату держави засновується на принципі розподілу влади. Вказаний принцип визначає необхідність чіткого та повного визначення функцій органів держави, а також наявності системи стримувань та противаг, що забезпечують неможливість втручання однієї влади у діяльність іншої.

Визначеність повноважень органу держави передбачає необхідність з'ясування особливостей статусу державної структури на теоретичному рівні.

Основним призначенням органів **законодавчої влади** є законодавча діяльність. Законодавча влада — це відокремлена гілка влади, що має представницький характер та виключні повноваження на прийняття законів.

Законодавча влада посідає особливе місце в системі органів публічної влади. Вона визначає організацію та функціонування виконавчої та судової влади і в такий спосіб відіграє свою орієнтовну роль стосовно цих гілок державної влади. У відносинах з іншими гілками державної влади, а також для визначення ролі законодавчої влади в суспільстві важливе значення має реальна, тобто фактична сила законодавчої влади. Зазвичай вважають, що в сучасних умовах у демократичних державах законодавча влада — це сильна влада. Вона іноді приймає закони (поправки до них) усупереч волі уряду. Вона здійснює дієвий контроль стосовно виконавчої влади. Дієвою формою контролю є робота слідчих комісій, звіти уряду та інших посадових осіб тощо.

Виконавчо-розпорядчу діяльність здійснюють органи **виконавчої влади**. Систему органів виконавчої влади, наприклад, в Україні створюють Кабінет Міністрів України, міністерства, відомства і державні комітети та місцеві державні адміністрації. Для здійснення повноважень з конкретизації законодавчих положень та прийняття підзаконних актів ці органи наділяються оперативною самостійністю. Призначення і роль органів управління визначаються конституційними та звичайними законами. Відповідно до Конституції України Кабінет Міністрів є вищим органом у системі органів виконавчої влади (ст. 113). Він забезпечує державний суверенітет і економічну самостійність України, вживає заходів до забезпечення прав і свобод людини та громадянина, розробляє і здійснює загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального та культурного розвитку України, здійснює заходи до забезпечення обороноздатності і національної безпеки, організує та координує роботу міністерств й інших органів виконавчої влади.

Судова влада — незалежна і самостійна гілка державної влади, яка здійснюється судами.

Органи судової влади вирішують правові суперечки між конкретними особами, а також розглядають справи щодо норм контролю, а саме: відповідності законів → конституції і підзаконних нормативних актів → законам. У окремих випадках ці органи дають тлумачення правовим нормам, в основному нормам конституції країни, поза зв'язком з конкретним позовом.

Можна виділити такі напрями здійснення судової влади: охорона прав і законних інтересів громадян, охорона правопорядку від злочинних й інших правопорушень, контроль за тим, щоб діяльність державних органів не виходила за правові межі.

Суди також виконують окремі посвідчуванні функції: визнання фактів в окремих державах — зміцнення прав, коли для посвідчення потрібний доказ, що за складністю виходить за межі компетентності нотаріусів.

4. Співвідношення органів держави й органів місцевого самоврядування.

Органи державної влади — це ланка (елемент) механізму держави, що бере участь у виконанні функцій держави й наділений при цьому владними повноваженнями

Органи місцевого самоврядування — «виборні та інші органи територіальних громад, наділені повноваженнями вирішувати питання місцевого значення.

Державний механізм діє та розвивається не ізольовано від інститутів громадянського суспільства. Його взаємодія з органами місцевого самоврядування, які не належать до системи органів державної влади, має дві правові підстави. Вони виходять із спільності завдань у сфері економічного та соціального розвитку. Разом з тим закон допускає можливість наділення органів місцевого самоврядування певними державними повноваженнями. Взаємодія механізму держави з органами місцевого самоврядування сприяє розширенню демократичної основи державної влади, а реалізація конституційного права громадян на участь в управлінні державними справами перш за все пов'язується з їх діяльністю в органах самоврядування. Саме це забезпечує компроміс суспільних інтересів.

Спільні риси:

- органи держави, як і органи самоврядування, здійснюють спільні функції по управлінню суспільством шляхом встановлення і гарантування діяльності суб'єктів; їх повноваження конкретизуються законами та підзаконними актами;
- органи держави та самоврядування передбачені конституційно;
- вони відповідно до наданих повноважень приймають рішення нормативного характеру, що у разі їх протиріччя Конституції можуть бути відмінені;
- органи держави, як і органи самоврядування, мають чітко визначену компетенцію у відповідній сфері та форми і методи здійснення повноважень;
- рішення, що приймаються цими органами, мають владний характер, певним чином забезпечуються і гарантуються;
- органи держави і органи самоврядування формуються у встановленому законом порядку шляхом обрання чи призначення;
- функціонують на основі принципу розподілу повноважень та певним чином взаємодіють у процесі здійснення своїх повноважень.

Відмінності:

Органи держави	Органи місцевого самоврядування
Формуються шляхом виборів, призначаються чи затверджуються	Обираються населенням територіальної одиниці
Дія нормативних актів поширюється на територію держави чи адміністративної одиниці	Дія нормативного акта поширюється на територіально-адміністративні одиниці
Повноваження визначають зміст управлінської функції держави	Повноваження спрямовані на вирішення проблем певної території із самоврядування
Складаються з колективів службовців	Діяльність не має професійного характеру
Діють на основі конституційно закріпленого принципу розподілу влади	Можуть за взаємною згодою перерозподілити між собою окремі повноваження на підставі договору
Рішення приймаються колегіально чи одноособово керівником органу	Рішення приймаються виключно шляхом голосування
Здійснюють повноваження безпосередньо	Здійснюють повноваження як безпосередньо, так і через обрані органи
Фінансову базу становить державний бюджет	Фінансову базу становить місцевий бюджет та позабюджетні надходження

5. Державна пенітенціарна служба України та її місце в механізмі держави

Державна пенітенціарна служба України (ДПтС України)

— колишній центральний орган виконавчої влади України зі спеціальним статусом, який був центральним апаратом кримінально-виконавчої системи України.

Служба здійснювала керівництво органами і установами виконання покарань в Україні, їй підпорядковувалися територіальні органи управління в регіонах і містах державного значення.

Діяльність ДПтС України спрямовувалася і координувалася Міністерством юстиції України.

Основними завданнями ДПтС України є:

- реалізація державної політики у сфері виконання кримінальних покарань;
- внесення пропозицій щодо формування державної політики у сфері виконання кримінальних покарань;
- формування системи наглядових, соціальних, виховних та профілактичних заходів, які застосовуються до засуджених та осіб, узятих під варту;
- контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених і осіб, узятих під варту.

Державна пенітенціарна служба України:

- виконує правозастосовні та правоохоронні функції;
- спрямовує, координує та контролює діяльність Державної кримінально-виконавчої служби України.

Дякую за
увагу